

Convenant Biobased Bouwen Groningen / Drenthe (“de Bouwvezeldeal”)

Bakermat van biobased bouwen in een duurzame, circulaire regio

1. Inleiding

Regionale demografische en economische ontwikkelingen, druk op voorzieningen en leefbaarheid, en de aardbevings-, stikstof-, waterkwaliteitsproblematiek stellen Noord-Nederland voor urgente uitdagingen in het handhaven en verder ontwikkelen van een hoogwaardige leef-, woon- en werkomgeving. Tegelijkertijd is er in Noord-Nederland een enorm potentieel vanuit de al aanwezige landbouw, industrie, economische clusters en natuur. Biobased bouwen – bouwen met natuurlijke, hernieuwbare grondstoffen – verbindt het potentieel over deze hele breedte en biedt daarmee grote kansen voor de regionale economische ontwikkeling in Noord-Nederland.

Noord-Nederland mag zich met recht de bakermat van biobased bouwen in Nederland noemen:

- De regio beschikt over een groot agrarisch areaal en potentieel voor vezelgewassen zoals hennep, stro, vlas en miscanthus.
- Er is een krachtig netwerk van verwerkende industrie en innovatieve ketenpartners, die al biobased bouwmaterialen produceren en toepassen.
- De regio kent een rijke traditie van bouwen met natuurlijke materialen, geworteld in het agrarisch verleden en de pioniersmentaliteit.
- Zowel voor nieuwbouw als renovatie en verduurzaming zijn in toenemende mate marktgerede biobased materialen beschikbaar die verantwoord door bouwers, woningcorporaties en particulieren kunnen worden toegepast. Actuele informatie over testen en certificaten is te vinden bij het Nationaal Kenniscentrum Biobased Bouw (www.nkbb.org).
- De regio maakt deel uit van het Building Balance netwerk vanuit de Nationale Aanpak Biobased bouwen, bestaand uit o.a. 15 regio's die werken aan het opzetten van biobased ketens voor de bouw; de inbedding en open uitwisseling binnen dit netwerk verkorten de “time to market”.

Deze unieke combinatie van bodem, keten en cultuur maakt Noord-Nederland bij uitstek geschikt als voorbeeldregio voor biobased ketens van “land tot pand”. De regio beschikt over de middelen én de ambitie om koploper in Europa te zijn. Deze ambitie en kansen willen we markeren en vertalen naar een bouwvezeldeal voor ieder geval Groningen en Drenthe; samen met rijksinstellingen, provincies, gemeenten, corporaties, projectontwikkelaars, het agrocluster, het bouwbedrijfsleven, industrie en kennisinstellingen. Partijen ambiëren een groei van biobased (ver)bouwen die is gericht op continuïteit en gebaseerd is op verantwoorde keuzes met betrekking tot kwaliteit en eigenschappen

van materialen, haalbare budgetten en passend binnen omvang en tijdsplan van woningbouwafspraken met uitvoering door zowel nationaal werkende concerns als lokale mkb-bedrijven met een breed draagvlak.

Dit convenant sluit als volgt aan op de volgende Europese, Nationale en Provinciale beleidskaders:

Europese beleidskaders	Eisen / Inhoud	Relevantie in relatie tot biobased bouwen
EPBD	Energiezuinige nieuwbouw en renovatie, energielabeling	Biobased materialen dragen bij aan BENG-eisen en binnenklimaat
Vogel- en Habitatrichtlijn	Bescherming Natura 2000 gebieden	Locatiekeuze voor bouw en teelt vereist natuurtoets
Kaderrichtlijn Water	Bescherming waterkwaliteit	Teelten mogen geen negatieve impact hebben op waterkwaliteit
EU Soil Strategy	Gezonde bodem in 2050	Vezelteelten verbeteren bodemstructuur en biodiversiteit
Circular Economy Action Plan	Hergebruik, recyclage, biograndstoffen stimuleren	Hernieuwbare biobased bouwmaterialen passen binnen circulair beleid
Farm to Fork	Duurzame landbouw en korte ketens	Kansen voor vezelteelt als alternatief verdienmodel
ECTP: Biobased materials, overview and projected progress towards 2040 (oktober 2025)	VISION: By 2040, the European construction industry will lead the transformation towards a carbonneutral, circular and resilient built environment, powered by the widespread use of biobased materials that enhance competitiveness, sustainability and well-being.	
EU: A Strategic Framework for a Competitive and Sustainable EU Bioeconomy.	Het rapport schetst de nieuwe Europese koers om de bio-economie in 2030–2040 op industriële schaal te brengen. De Commissie ziet de bio-economie als een strategische pijler voor klimaatneutraliteit, economische weerbaarheid, grondstoffenzekerheid en regionale ontwikkeling.	
Nationale beleidskaders	Eisen / Inhoud	Relevantie in relatie tot biobased bouwen
Klimaatwet & Klimaatakkoord	CO ₂ -reductie van 55% in 2030	Biobased materialen zorgen voor lagere bouwemissies
Nationaal Isolatieprogramma	2,5 miljoen woningen isoleren	Biobased isolatie als concrete toepassing
Woningbouwopgave	900.000 woningen tot 2030	Biobased seriebouw biedt schaalbare oplossing
Nationaal Programma Circulaire Economie 23-30 / Nationaal grondstoffenakkoord	Halvering grondstofgebruik in 2030	Hernieuwbare biobased bouwmaterialen passen binnen circulair beleid
Programma Verduurzaming Gebouwde Omgeving	Ondersteuning van verduurzaming bestaande bouw	Ketenregie en ontzorging via Building Balance

Programma Stikstof & Natuur	Reductie stikstofemissie	Vezelteelten zijn stikstofarm en extensief
Programma Landbouw & Natuur	Transitie naar duurzamere landbouw	Building Balance verbindt landbouw en bouw
Nationale Aanpak Biobased Bouwen (NABB)	Stimuleren en opschalen biobased bouwen via kennisdeling, pilots en ketenontwikkeling	Aanjagen en ondersteunen door Building Balance
Provinciale beleidskaders (Groningen)	Aanknopingspunten biobased bouwen	
Ontwerp Omgevingsvisie 2025-2050	- Streven naar circulaire en/of biobased invulling van onze woningbouw- en isolatieopgave - Stimuleren biobased/circulaire woningbouw via Woondeals - Inzetten op groene grondstoffen voor biobased materialen (ihkv landbouw) - Met de markt in gesprek over bouwmaterialen die het milieu minder belasten, waaronder regionaal geproduceerde biobased materialen	
Economische Visie 2035	- Circulaire economie is 1 van onze 3 maatschappelijke doelen (naast verhogen verdienvermogen en vestigingsklimaat & arbeidsmarkt) - Benutten van kansen voor de landbouw, bijvoorbeeld door de verwaarding van agrarische reststromen en door onze woningbouw- en isolatieopgave zo veel mogelijk biobased in te vullen. - Woningen: voldoende en zoveel mogelijk circulair/biobased woningen beschikbaar in de juiste segmenten voor ondernemers en werknemers.	
Woondeals	"De partijen onderkennen het belang van kwaliteitsdimensies bij de woningbouwopgave. Het gaat dan o.a. om biobased-, circulair-, klimaatadaptief- en natuurinclusief bouwen."	
Nij Begun, Isolatieprogramma Groningen / Noord Drenthe	Opname biobased materialen in de maatregelcatalogus van het isolatieprogramma (maatregel 28 en 29) met een tijdelijke kostencompensatie bij meerkosten.	
Nij Begun Economische agenda	Inzet op - Vraagondersteuning isolatie en ontwikkeling biobased voorbeeldbuurt - Versterken ketens - Ondersteuning investeringen in verwerkingscapaciteit - Inzet op kennis en innovatie d.m.v. "biobased basecamps" (plekken waar teelt en/of verwerking en productontwikkeling samenkomen i.s.m. o.a. gemeenten agroindustrie, Hanze (BuildinG), RUG en ROC's	
	-	
Provinciale beleidskaders (Drenthe)	Link naar biobased bouwen	

Contournota omgevingsvisie Drenthe	- Stimuleren van gemeenten om met nieuwbouw impuls te geven aan klimaatbestendige wijken en gebruik van regionale, duurzame en circulaire bouwmaterialen - Transformeren bestaande bedrijventerreinen naar groene, gezonde en goedbereikbare werklocaties . Slim, multifunctioneel en omgevingsbewust ingepast en ingericht + verbouwd op voorkoming hittestress en wateroverlast. - Faciliteren ontwikkeling naar circulaire economie en anticiperen op de toekomstige ruimtevraag die hierbij nodig is (bijv. voor op- en overslag van reststromen van materialen + grondstoffen en voor recycling) - Er komt een gebiedsgerichte en integrale uitwerking van 'Water en Bodem sturend', met meer ruimte aan water (kwantiteit en kwaliteit)..
Regionale Woondeals tussen Provincie, gemeenten en Rijksoverheid	Drenthe kent de volgende regionale Woondeals, in totaal goed voor nieuwbouw van 13.864 woningen van 2022 - 2030: 1. Woondeal Zuidwest Drenthe 2. Woondeal Zuidoost Drenthe 3. Woningbouwafspraken Noord Drenthe (onderdeel regionale woondeal Groningen-Assen) "De partijen onderkennen het belang van kwaliteitsdimensies bij de woningbouwopgave. Het gaat dan o.a. om biobased-, circulair-, klimaatadaptief- en natuurinclusief bouwen."
Drentse Woonagenda 2024 - 2028	<u>Aanpak via 3 pijlers:</u> 1. Versnellen van woningbouw 2. Wonen is meer dan een dak boven je hoofd 3. Toekomstbestendig wonen - Ingroeimodel Convenant Toekomstbestendig Bouwen - ambities biobased bouwen, samen met keten boer tot bouw → vertaling concrete doelen van Nationale Aanpak Biobased Bouwen in Drents woonprogramma - Kennisdeling & ondersteuning pilots
Drents Circulaire Standaard 2024 → Drents Circulaire samenwerking	Aanpak en samenwerking waarbij gemeenten, provincie en andere partners op basis van praktijk aan de slag gaan met circulair handelen en inkopen om te kijken wat in de praktijk werkt.
Drentse Landbouwkoers 2024	Drentse agribusiness kan en wil een belangrijke rol spelen bij woningbouwopgave in Drenthe door teelt en verwerking van biobased teelten zoals als hennep, miscanthus, vlas. Ook inzet van reststromen als stro, hout(afval). Inzetbaar voor isolatie, biocomposieten en bioplastics. Dat als extra of nieuw verdienvermogen voor de regionale agro- en bouwbedrijven. Voorkeur om hierbij zoveel mogelijk als tussengewas/ rustgewas in te zetten.
Economische koers Drenthe 2023 + uitvoeringsprogramma 2024	Noord-Nederland mag zich in Europees verband Regional Innovation Valley noemen, daarmee lopen we als regio voorop op het gebied van circulaire economie. Kansen voor Drenthe liggen bijvoorbeeld op het gebied van hernieuwbare en plantaardige

	grondstoffen en groene chemie, waar de provincie zich met de betrokken partners op wil doorzetten/ uitgroeien.
Energieagenda Drenthe 2024 - 2027	Met onafhankelijk advies, begeleiding, de Energiebespaarlening en de Isolatiesubsidie ondersteunt de provincie samen met gemeenten inwoners bij energiebesparing en energiebesparende maatregelen bij de woning. Ook in isoleren van woningen. Dit gebeurt (al jaren succesvol) via het Drents Energieloket. Hierop in aanvulling vanaf begin 2026 start met Campagne natuurlijk/ biobased isoleren (samenwerking met DEL, NMF Drenthe, Provincie, gemeenten en Building Balance)
Programma Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (TLGD)	Inzet op: - Regionaal Waterprogramma - Stikstofreductie - Landbouw - Natuur in ontwikkeling - Klimaat en energietransitie - Nieuwe omgevingsvisie - Aankoop agrarische gronden en bedrijven

2. Gezamenlijke Doelstellingen

1. Goed, betaalbaar en gezond wonen, leven en werken.
2. Versterken van de regionale economie door toegevoegde waarde in de regio te houden.
3. Stimuleren van toepassing biobased bouwmaterialen in woningbouw, utiliteit, beheer & onderhoud, en infrastructuur.
4. Versterken van regionale ketens voor productie, verwerking en toepassing van biobased grondstoffen (zoals hennep, stro, vlas, miscanthus, hout).
5. Verduurzamen van de landbouw via nieuwe markten en ondersteuning bij omschakeling.
6. Behoud en versterking van een aantrekkelijk landschap, met meer biodiversiteit, minder stikstofuitstoot en betere bodem- en waterkwaliteit.
7. Open toegang tot data, kennis, certificaten en bouwdetails.
8. Bevorderen van kennisdeling en innovatie via pilots, fieldlabs en opleidingen – inclusief R&D op biocomposieten en bioharsen.
9. Bevorderen van een gezonde marktontwikkeling via uitvragen en investeringsimpulsen van opdrachtgevers, stap voor stap te ondersteunen via een collectieve opdrachtgeversaanpak van de VCGD
10. Onderzoeken van een regionaal Biobased Carbon Credit Fonds voor CO₂-opslagwaardering, dat aansluit op nationale kaders zoals het Nationaal Fonds voor Carbon Credits in samenwerking met SNK en het Groenfonds
11. Realisatie van de 30-30-30-doelstelling van Building Balance, in lijn met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen: 30% van nieuwbouw en renovaties met 30 % biobased materialen in 2030
12. Onze ambitie vertalen we naar de volgende doelen voor Groningen en Drenthe:

REGIO: Drenthe – Groningen concept				
1. DOELEN	NABB	Regio Drenthe - Groningen		
	2030	2030	2028	2025*
Vezelareaal (ha) (Incl. graan → stro)	50.000	12.000	8.000	2.700
Primaire verwerking (ton) (Incl. graan → stro)	400kt	88.800	59.200	20.000
Nieuwbouw (# woningen)	30%	6.000	4.000	1.200
Renovatie (# woningen) (Incl. Nij Begun, isolatieaanpak)	30%	25.000	17.000	800

3. Concrete Afspraken

- Uitwerking en uitvoering van deze afspraken vinden plaats via het “bouwprogramma” van de Vereniging Circulair Groningen Drenthe (thans in ontwikkeling) en het Noordelijke programma “Het Noorden verdient circulair”.
- Gemeenten stimuleren het gebruik van biobased materialen in gebiedsontwikkeling, met aandacht voor haalbaarheid, innovatie en lokale beschikbaarheid
- MKB groeit structureel mee in de biobased ketens.
- Samen met welstandsinstanties (Libau) creëren gemeente ruimte in wet- en regelgeving voor biobased bouwen, partijen werken samen aan een biobased ruimtelijke kwaliteit en hebben oog voor landschappelijke inpassing
- Woningcorporaties realiseren biobased doelen in renovatie- en nieuwbouwprogramma’s.
- Agro-industrie en bouwsector bouwen samen aan regionale ketens.
- Onderzoek naar mogelijkheden voor een Regionaal Biobased Carbon Credit Fonds op basis van bestaande methodieken voor registratie en certificering. Building Balance neemt het initiatief.
- Bouwers werken zoveel mogelijk met gestandaardiseerde bouwdelen met maximale toepassing van biobased materialen (zie NABB BMC-aanpak)
- Partijen maken gebruik van Circulairinbeeld.nl om hun best practises op het gebied van biobased bouwen kenbaar te maken

4. Governance & Uitvoering

De ondertekenaars van het convenant onderschrijven de hier geformuleerde gezamenlijke ambitie en spreken de intentie uit om zich aan te sluiten bij de programmatische aanpak van Circulair Groningen-Drenthe. Binnen dit programma vindt de coördinatie van de uitvoering van de afspraken uit dit convenant plaats. Noordelijke afstemming tussen de activiteiten in Groningen/Drenthe en Fryslân vindt plaats binnen het Noordelijke programma 'Noord Nederland verdient Circulair 2.0' door Vereniging Circulair Friesland en Circulair Groningen Drenthe.

Jaarlijks wordt een voortgangsrapportage gepubliceerd, met aandacht voor CO₂-reductie, materiaaltoepassing en ketenontwikkeling.

Building Balance stelt in 2026 drie ketenregisseurs en een expertteam beschikbaar in de regio om bij te dragen aan de uitvoering van de afspraken

Slotverklaring

De ondertekenaars erkennen de urgentie van de duurzaamheidsopgave. Met dit convenant verbinden zij zich aan gezamenlijke actie in lijn met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen en dragen zij bij aan een circulaire toekomst voor Noord-Nederland én Nederland.

Ondertekening

Datum: [in te vullen]
Locatie: [in te vullen]
Ondertekenaars: [volgt]

Steunverklaring Vereniging Circulair Friesland

Vanuit de Vereniging Circulair Friesland ondersteunen wij het initiatief dat met dit convenant genomen wordt. Binnen Noord-Nederland verdient Circulair 2.0 werken we onder meer met elkaar aan de transitie naar een circulaire- en biobased bouweconomie. De afgelopen jaren hebben de leden van Vereniging Circulair Friesland hier grote stappen in gezet en we zijn blij die in samenwerking met Circulair Groningen Drenthe te blijven zetten

Ondertekening

Datum: [in te vullen]
Locatie: [in te vullen]
Ondertekenaars: [volgt]

Versie 11-1 RK